

НАУЧНО-СТРУЧНИ СКУП СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
Тара, 26 – 29. мај 2015. године

**СУПРОТСТАВЉАЊЕ САВРЕМЕНИМ
ОБЛИЦИМА КРИМИНАЛИТЕТА –
АНАЛИЗА СТАЊА, ЕВРОПСКИ
СТАНДАРДИ И МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
Том 3**

ЗБОРНИК РАДОВА

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА
ФОНДАЦИЈА „ХАНС ЗАЈДЕЛ“
Београд, 2015.

СУПРОТСТАВЉАЊЕ САВРЕМЕНИМ ОБЛИЦИМА КРИМИНАЛИТЕТА
– АНАЛИЗА СТАЊА, ЕВРОПСКИ СТАНДАРДИ И МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
Том 3

Издавачи

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА, Цара Душана 196, Београд
ФОНДАЦИЈА „ХАНС ЗАЈДЕЛ”, Јове Илића 50, Београд

За издаваче

проф. др МЛАДЕН БАЈАГИЋ, в.д. декана Криминалистичко-полицијске академије
LUTZ KOBER, руководилац Представништва Фондације „Ханс Зајдел” за Србију и Црну Гору

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник

проф. др МЛАДЕН БАЈАГИЋ, в.д. декана Криминалистичко-полицијске академије

Чланови

LUTZ KOBER, руководилац Представништва Фондације „Ханс Зајдел” за Србију и Црну Гору
АЛЕКСАНДАР НИКОЛИЋ, државни секретар
у Министарству унутрашњих послова Републике Србије
МИЛОСАВ МИЛИЧКОВИЋ, државни секретар
у Министарству унутрашњих послова Републике Србије
проф. др ЗОРАН СТОЈАНОВИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду
проф. др ОЛИВЕРА ВУЧИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду, Уставни суд Републике Србије
академик проф. др МИОДРАГ СИМОВИЋ, Уставни суд Босне и Херцеговине
проф. др СТАНКО БЕЈАТОВИЋ, декан Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,
председник Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу
проф. др МИЛАН ШКУЛИЋ, Правни факултет Универзитета у Београду
проф. др ЗОРАН ИЛИЋ, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију Универзитета у Београду
др ЈОВАН ЂИРИЋ, директор Института за упоредно право, Београд
проф. др ТИЈАНА ШУРЛАН, в.д. продекана за студије другог степена
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др СРЕТЕН ЈУГОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија у Београду
проф. др ШТЕФАН КОЧАН, Полицијска академија, Словачка
prof. dr WANG SHIQUAN, председник Кинеског криминалистичко-полицијског универзитета
проф. др ВИД ЈАКУЛИН, Правни факултет, Љубљана, Словенија
проф. др ГОРАЗД МЕШКО, декан Факултета за варностне веде, Словенија
prof. mr. sc. IVAN TOTI, декан Велеучилишта у Великој Горици, Хрватска
проф. др ОЛИВЕР БАЧАHOVIЋ, декан Факултета безбедности, Скопље, Македонија

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник

проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ, в.д. продекана за научноистраживачки рад
Криминалистичко-полицијске академије

Чланови

проф. др ЂОРЂЕ ЂОРЂЕВИЋ, шеф Катедре правних наука
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др РАДОВАН РАДОВАНОВИЋ, шеф Катедре форензике
Криминалистичко-полицијске академије

проф. др ДРАГАН РАНЂЕЛОВИЋ, шеф Катедре информатике
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др ЗОРАН ЂУРЂЕВИЋ, шеф Катедре криминалистичких наука
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др ДРАГАН МЛАЂАН, шеф Катедре безбедносних наука
Криминалистичко-полицијске академије
проф. др ДАНЕ СУБОШИЋ, шеф Катедре полицијских наука
Криминалистичко-полицијске академије
др ЈЕЛЕНА РАДОВИЋ-СТОЈАНОВИЋ, шеф Катедре друштвених наука
Криминалистичко-полицијске академије

СЕКРЕТАРИЈАТ

МАРТА ТОМИЋ, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије
ЈЕЛЕНА ПАНЦА, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије
ИВАНА СТЕВАНОВИЋ, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије
ВУК КУЛИЋ, Научноистраживачки центар Криминалистичко-полицијске академије

Главни и одговорни уредник

проф. др ДРАГАНА КОЛАРИЋ, в.д. продекана за научноистраживачки рад
Криминалистичко-полицијске академије

Уређује

Научноистраживачки центар Академије

Лектура

РЕНАТА САМАРЦИЋ, Криминалистичко-полицијска академија
ОЛИВЕРА ЈЕЗДИМИРОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија
ЈЕЛЕНА ПАНЦА, Криминалистичко-полицијска академија
ЈАСМИНА МИЛЕТИЋ, Криминалистичко-полицијска академија

Техничко уређење

МИЛАН СРЕЂКОВИЋ, Криминалистичко-полицијска академија

Тираж

200 примерака

Штампа

ЈП „Службени гласник“
Београд

ПАРТНЕРСТВО ИЗМЕЂУ ПРИВАТНОГ И ЈАВНОГ СЕКТОРА БЕЗБЈЕДНОСТИ

Марјан Марјановић, спец. криминалистике¹
Security Guard Montenegro, Подгорица

Сажетак: Глобална безбједност се промијенила. Те промјене захтијевају од држава не само да се концентришу на одбрану од непосредних опасности или криминалног дјеловања, већ да се усредсреде на превентивне мјере безбједности као неопходност. С порастом пружања јавних услуга од стране приватних субјеката, граница између јавних институција и приватних субјеката/корпорација постаје замагљена у одређеним областима јавних услуга. Један од кључних елемената за ефикасну и свеобухватну заштиту је сарадња између јавног и приватног сектора. Развој јасних правила и процедура између државних служби и носилаца заштите је важан елемент сарадње. У раду ће се изложити модалитети, предности и недостаци пројеката сарадње јавног и приватног сектора из САД-а, Велике Британије и ЕУ, како би се уз одређене модификације могли користити као најбоља пракса и имплементирати на нашим просторима.

Кључне ријечи: јавни сектор безбједности, приватни сектор безбједности, приватно/јавно партнерство.

УВОД

Неформална сарадња приватног и јавног сектора безбједности је могла да почне с појавом модерне полиције, али у литератури нема ништа или врло мало да то документује. Наравно, формална сарадња постоји већ дуго у одбрамбеној индустрији. У ствари, то је управо и довело до стварања Америчког друштва за индустријску безбједност 1955. године (сада *ASIS Internacional*). Касније, како су отмице авиона постале пријетња, полиција је почела да распоређује особље на аеродромске контролне пунктове. Када је терет особља постао превелик, одговорност је предата приватној безбједности, тако да су агенције за спровођење закона реаговале на пријетње које је идентификовало приватно обезбјеђење.

Године 1972. Управа за подршку агенцијама за спровођење закона при Министарству правде Сједињених Америчких Држава је основала Саветодавно вијеће приватног обезбјеђења² „како би побољшала капацитете превенције криминала приватног обезбјеђења и смањила криминал на јавним и приватним мјестима увидом у однос између приватних безбједносних система и агенција за спровођење закона, као и развијањем програма и правила у вези с услугама приватне заштите које су одговарајуће и у складу с јавним интересом“, а које је постојало све до 1977. године.³ Године 1999. Одељење за правосуђе – Биро за подршку финансира операцију „Сарадња“, која укључује смјернице, видео-материјал, литературу, као и начин партнерства, дизајнираних тако да подстакну партнерства између приватног обезбјеђења и агенција за спровођење закона. Пројекат идентификује предности сарадње и описује кључне елементе успјешног партнерства.

Конфедерација европских приватних служби безбједности (CoESS)⁴ је европска матична организација за национална удружења приватних фирми за обезбјеђење. Основана је 1989. године и једина је организација која брани интересе индустрије при-

1 marjan@securityguardmn.com

2 Видети: Private Security Advisory Council.

3 Упоредити: G. A. Barnett; C. A. Hertig; C. T. Thibodeau, Public relations, in: *Protection officer training manual* (6th ed.), Butterworth-Heinemann, Boston, 1998.

4 Додатне информације о активностима CoESS-а и пројектима су доступне на: www.coess.eu.

ватног обезбјеђења и коју је признала Европска комисија (Генерални директорат за запослење, социјална питања и једнаке могућности) као европски секторски социјални партнер, у складу с европским уговорима.

Основни циљ CoESS-a је заштита интереса чланица - националних федерација и њихових чланица како на европском тако и на међународном нивоу, и представљање заједничких интереса, нарочито ангажовањем у домену усклађивања националних закона и прописа о приватној безбједности. CoESS представља 21 земљу чланицу ЕУ и укупно 28 земаља, што је око 50.000 приватних безбједносних компанија које укупно запошљавају око 1,7 милиона заштитара приватног обезбјеђења. Европска индустрија приватне безбједности генерише годишњи промет од око 23 милијарди евра.

ТРЕНУТНО СТАЊЕ САРАДЊЕ ПРИВАТНОГ И ЈАВНОГ СЕКТОРА БЕЗБЈЕДНОСТИ

Најбоље праксе и важни примјери јавних и приватних организација које раде заједно на обезбјеђењу и заштити су:

- Велика Британија - пројекат „Грифин“ (*Project Griffin*)⁵ на челу с полицијом Уједињеног Краљевства за тренинг припадника приватне безбједности у подизању њихове свијести, реаговање на тероризам и дијељење релевантних обавјештајних података с њима,
- САД - операција „Сарадња“ представља велику националну иницијативу за подстицање партнерства између агенција за спровођење закона и професионалаца из приватне безбједности и
- Њемачка - Програм партнерства у безбједности.

Велика Британија - пројекат „Грифин“

Задатак пројекта „Грифин“ је да менаџере, службенике приватне безбједности и запослене у јавном и приватном сектору саветује и информира о питањима безбједности и борбе против тероризма, као и о питањима превенције криминала. Став је да у чувању Лондона од пријетње тероризмом сви морају да имају неку улогу - не само полиција и безбједносне и обавјештајне службе него и комплетна заједница. Иницијативу је развила лондонска полиција и први пут је уведен у априлу 2004. године у централном финансијском и пословном дијелу Лондона, како би се помогло у заштити од терористичких пријетњи и криминала, а као заједничка акција лондонске полиције и Метрополитен полиције.

Најважнији циљеви програма су били:

- подизање свијести о актуелним питањима тероризма и криминала,
  - дијељење и прикупљање обавјештајних података и информација,
  - грађење и одржавање ефикасних пословних односа,
  - тражење решења за сузбијање тероризма и криминала,
  - одржавање повјерења у полицију и друге органе и
  - омогућавање и оспособљавање људи да пријављују сумњиве активности и понашање.
- Курс који је повезан с програмом учи полазнике различитим вјештинама, укључујући:
- експлозив и идентификацију претње,
  - очување мјеста криминалног догађаја,
  - управљање пријетњом експлозивном направом,
  - управљање АБХО,
  - решавање конфликта,

5 Project Griffin - доступно на: <http://www.met.police.uk/projectgriffin/aims.html> (7. 5. 2010). Project Pegasus Newsletter - доступно на: http://www.sussex.police.uk/media/747376/nca_peg_apr_15.pdf (6. 5. 2015).

- извиђање,
- управљање кордоном,
- стратегију за смањење криминала и
- правна питања.

Учесници који заврше курс добијају сертификат и њихово име улази у полицијски регистар у случају потребе за њиховим ангажовањем при већим инцидентима или у ванредним ситуацијама. Радници приватне безбједности нису антитерористички борци, али су на линији фронта. Због тога има смисла да искористе своја запажања, вјештине и локално знање на обучен и координисан начин.

Било да помаже да се одврате или поремете терористичке или екстремистичке активности, или да се смањи криминал и помогне хитним службама у хитним случајевима или катастрофама, приватна безбједност је показала своју посвећеност том пројекту и отворено подржава сваку прилику да боље едукује своје особље како би било снажније и на одговарајући начин укључено у помагање да се спрече већи инциденти. Међутим, ако влада и полиција не покажу потпуну посвећеност и не додјеле одговарајућа средства и ресурсе како би се осигурао дугорочни успех, онда се не може очекивати од приватне безбједности да инвестира више времена и новца у пројекат који не пружа никакву додатну оперативну корист или ниво ангажовања.

Пројекат „Грифин“ је алат који полиција и влада могу да користе за обуку и ангажовање приватне безбједности за безбједнију заједницу.

Програм обједињује полицију, ватрогасце, хитну помоћ, сектор приватне безбједности и друге владине агенције у одвраћању и ометању терористичких и екстремистичких активности, као и подржавање рада сваке организације с локалним информацијама и ресурсима током великих ванредних ситуација.

Пројекат „Грифин“ је сада оперативан у 100 полицијских јединица широм Велике Британије. Његова основна премиса је да делује с партнерима од повјерења у заједницама којима служи. Пројекат има потпуну подршку Владе и признат је као извор добре праксе у пружању стратегија и смјерница, подизању свијести, борби против тероризма, обезбеђивању процедура и политика за превенцију криминала. Пројекат „Грифин“ је добровољна и непрофитна организација. Финансирају га учесници: полицијске снаге, организације, пословне компаније и безбједносни органи приватног сектора, а њиме управља Репрезентативан комитет за управљање.

Како се пројекат „Грифин“ развија, полиција, заједница, компаније и радници обезбеђења раде заједно, дијеле информације и координирају своје активности.

Након успјеха у централном Лондону, пројекат „Грифин“ почињу да прихватају и друге полицијске снаге широм Велике Британије. Произвео је, такође, велико интересовање и подршку да се усвоји и у иностранству, посебно у Канади, Сингапуру, Јужној Африци, САД-у, Аустралији и на Новом Зеланду.

Њему комплементаран програм, назван „Аргус“, такође је раширен по цијелој Великој Британији. Он је усредсређен на „спречавање, управљање и опоравак од терористичког напада“. У пракси се полазници кроз симулиране, али реалне терористичке нападе упознају с оним што ће се вјероватно догодити у нападу, што ће бити приоритет за вријеме напада и како да обезбједе да на располагању имају потребне планове прије него се напад догоди.

САД – операција „Сарадња“ (*Operation Cooperation*)

Операцију „Сарадња“⁶ финансира Завод за правну помоћ (ВЈА) Министарства правде САД, уз подршку Америчког друштва за индустријску безбједност (ASIS), Међународне асоцијације шефова полиција (IACP) и Националног удружења шерифа (NSA). По-

6 Упоредити: E. Connors, et al., *Operation Cooperation: Guidelines for Partnerships Between Law Enforcement and Private Security Organizations*, Washington, 2000.

кренули су је практичари који виде велику користи од јавно-приватног тимског рада, удруживања снага за превенцију, спречавања и решавања криминалних аката.

Кретања у последњих неколико година дефинитивно иду у правцу партнерства. Године 1980. постојало је само неколико формалних програма партнерства, док их је данас документовано близу 60, с тим што је могуће да их постоји и много више. На такву тенденцију су утицали:

- енормно повећање величине и софистицираности приватне безбједности, тако да је у укупној безбједности приватна безбједност постала велики играч, и
- рад полиције у заједници, концепт који позива на успостављање партнерства и који захтијева сарадњу с приватном безбједношћу као природним партнером.

Партнерства могу бити:

- формална или неформална,
- општа или специфична по линијама рада,
- локална, регионална и национална,
- али су сва у функцији заштите живота и имовине.

Партнерство може бити сарадња између агенција за спровођење закона и приватног обезбеђења, или између агенција за спровођење закона и ширег пословног сектора, укључујући више од безбједносних операција. Када су у питању агенције за спровођење закона, сарадња може обухватити не само општинске полиције и шерифе, већ и државну и савезну полицију и полицијске академије и кампове за обуку. Сарадња може бити уређена између једне компаније и локалне полиције или између федералне агенције и компанија широм земље.

Програм LEAPS⁷ – сарадња регионалне полиције и приватног обезбеђења⁸

Овај програм је развијен током 1983. године, али је заживио тек 1993. године. LEAPS има управни одбор и формална подзаконска акта, али не и буџет и правни или корпоративни статус (што је могућа препрека за прикупљање средстава и институционализацију партнерства). Управни одбор чине замјеник начелника полиције Даласа (DPD) и један до три члана из приватне безбједности. По један полицајац из сваке патролне дивизије полиције Даласа додељен је такође као подршка програму и у њему учествује више од 50 организација из приватног сектора. Најважнији пројекти укључују различите активности:

- Обука за раднике приватне безбједности. Полиција тренира службенике приватне безбједности о темама од интереса за обије стране.
- Обука службенику приватне безбједности побољшава статус, а полицији обезбеђује партнере у виду службеника приватне безбједности који су прошли адекватну обуку.
- Обука за полицију за подстицање сарадње на улици и изградњу бољих односа.
- Руководиоци корпоративне безбједности су желели бољи однос с криминалистичким сектором, тако да је LEAPS договорио састанак те двије групе.
- Информативна служба *Faks Net 1* дистрибуира информације о криминалу између јавних и приватних агенција.
- Публикације о активности LEAPS-а се налазе у билтенима полиције и приватног сектора.
- Програм је омогућио полицији да придобије подршку приватног сектора, чије приватне службе обезбеђења бројчано надмашују полицију Даласа у односу пет према један.

⁷ Dallas/North Texas Regional Law Enforcement and Private Security Program (LEAPS)

⁸ J. G. Carter, The structure and function of public-private partnerships for homeland security, *Homeland Security Review*, 2(3), 2008, pp. 235-251; E. Connors, *et al.*, *op. cit.*

Савјетодавно вијеће за безбједност у иностранству (OSAC)⁹

Савјетодавно вијеће за безбједност у иностранству (OSAC) је основао Стејт департамент 1985. године, како би подстакао размјену безбједносних информација између Владе САД и америчких компанија које раде у иностранству. Под управом Бироа за дипломатску безбједност, OSAC се развио у успјешну заједничку компанију за безбједносну сарадњу. Захваљујући OSAC-у, америчке организације приватног сектора добијају благовремене информације које им помажу како да најбоље заштите своје инвестиције, објекте, особе и интелектуалну имовину у иностранству. Чланови (њих преко 1.400) заузимају високе положаје: углавном су то директори корпоративне безбједности и представници Стејт департамента. Активности OSAC-а обухватају:

- 1) годишње међународно безбједносно информисање за чланове,
- 2) пословни обавјештајни рад као помоћ америчким компанијама у глобалној економији,
- 3) интернет страницу која нуди опште глобалне вијести и публикације (као што су „Смјернице безбједности за америчке компаније у иностранству“ и „Смјернице за заштиту америчких пословних информација у иностранству“) и
- 4) онлајн базу података са детаљним безбједносним информацијама у иностранству.

Подручје заједничког дјеловања полиција/приватна безбједност (APPL)¹⁰

APPL су основали команданти полиције Њујорка и угледни директори приватне безбједности у Њујорку 1986. године, с циљем да се унапреде јавно-приватна сарадња у заштити људи и имовине и размјена информација и да се превазиђе недостатак кредибилитета између полиције и приватне безбједности. На почетку је бројао тек тридесетак организација приватне безбједности, а данас укључује више од 1.000. APPL је највећи кооперативни програм између полиције и приватне безбједности у САД. Начелник полиције Њујорка је директор APPL-а, а старјешина особља при Канцеларији начелника полиције Њујорка координира програмом. Извршни одбор APPL-а чини пет високих руководиоца приватне безбједности (који представљају унутрашње корпоративне службе безбједности и приватне службе безбједности којима је то основна дјелатност). Активности APPL-а обухватају следеће:

- мјесечни и годишњи састанци,
- попис инсталација CCTV система приватног сектора за коришћење у предметима кривичног истраживања – Специјализовани тим за привредни криминал на Менхетну,
- обука за супервизора у приватној безбједности,
- радио-мрежа за портуре,
- праћење законодавства у вези с приватном безбједности и
- укључивање представника приватне безбједности у командни и контролни центар полиције Њујорка током ванредних ситуација.

Из горенаведених примјера студија случаја, сарадња између приватног сектора безбједности и агенција за спровођење закона у операцији „Сарадња“ састоји се од следећих активности¹¹:

1. Умрежавање

- Дневни састанци (како би се разговарало о заједничким проблемима и помогло објема странама да разумију притисак, мотивацију и ограничења друге стране).
- Ангажовање професионалаца приватне безбједности за предавања у полицијској обуци.
- Базе контаката локалне полиције и приватне безбједности.

9 Overseas Security Advisory Council (OSAC), доступно на: http://photos.state.gov/libraries/rwanda/177367/pdfs_001/osac_brochure_2011.pdf. (5. 5. 2015).

10 E. Connors, *et al.*, *op. cit.*

11 *Ibidem.*

- Признања и награде (од приватне безбједности и обрнуто).
- 2. *Размјена информација*
  - Проток информација (од агенција за спровођење закона приватном сектору) о кривичним осудама (ако имају приступ тајним подацима од агенције), локалним тенденцијама криминала, модусу операндију и догађајима. Дијеле се е-поштом, на интернет страници, преко контактних билтена, упозорења или телефонских позива.
  - Проток информација (од приватног сектора агенцијама за спровођење закона) о пословном криминалу и запосленима.
- 3. *Превенција криминала*
  - Заједничко учешће у побољшању безбједности и сигурности за пословање у квартовима (ВІD). Консултације о превенцији криминала и раду полиције у заједници.
  - Специјални заједнички напори о локалним питањима, као што су вандализам, провјера превара, видео-пиратерија, графити или лажни аларми.
- 4. *Обука*
  - Компетентни предавачи о темама од заједничког интереса (тероризам, насиље у школама, тенденције криминала итд.).
  - Размјена обуке и стручњака – корпорације организују обуку за менаџере у полицији, а агенције за спровођење закона уче припаднике служби обезбјеђења како да буду сведоци и прикупљају доказе у складу с тужилачким стандардима.
  - Агенције за спровођење закона обучавају корпоративне запослене о темама као што су сексуални напад, спречавање провала, сигурност породица на интернету, дрога и алкохолизам, безбједност у саобраћају.
- 4. *Законодавство*
  - Израда и подржавање закона и уредби о приватној безбједности, стандардима и лиценцирању и компјутерском криминалу.
  - Праћење прописа од значаја за послове агенција за спровођење закона и приватне безбједности.
- 5. *Операције*
  - Истраге (сложених финансијских превара или рачунарска кривична дјела).
  - Планирање критичних инцидената и догађаја (природне катастрофе, јавни догађаји, насиље на радном месту итд.).
- 6. *Истраживање и смјернице*
  - Разматрање, дистрибуција и подржавање истраживачких радова и протокола у вези с пословима од значаја за агенције за спровођење закона и приватну безбједност.

Њемачка – Програм партнерства у безбједности

У једном броју њемачких градова приватне безбједносне компаније су заједно с локалном полицијом удружиле доступне информације. У тим пројектима, мобилне патроле приватне безбједности, обилазећи локације клијената, уочавају сумњиве особе или возила, или могуће незаконите активности. Полицајци преносе та сазнања у оперативни центар, који их онда прослеђује локалној полицији за процјену и могуће даље поступање.¹²

Ти пројекти су се показали као врло ефикасни и веома корисни за њемачку полицију. Укључивањем приватних мобилних патрола број возила која надзиру улице сваке ноћи се више него удвостручио (у неким случајевима се чак утростручио) у односу на број полицијских возила која патролирају у тим градовима. У Дизелдорфу је састављено више од 500 извјештаја о сумњивим активностима, укључујући 12 провала и 1 пожар.

12 Видети још: Н. Olschok, *Private Security in Germany and the cooperation with the police*, Vortrag auf der 1. Internationalen Sicherheitskonferenz in China vom 21. bis, Wirtschaft und Politik, Shanghai, April 2002; *Regulating the security industry in Germany*, доступно на: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/Germany/SurveyGermanPrivateSecurity.pdf>. (4. 5. 2015).

ЈАВНО-ПРИВАТНО ПАРТНЕРСТВО У ЗАШТИТИ
КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ (КИ)

Друштва данас у потпуности зависе од научно-технолошког развоја и примјене техничко-технолошких иновација, што их чини рањивијим из аспекта безбједности, умножава ризике и пријетње и повећава финансијске трошкове за пружања адекватне заштите. Економска криза, демографски раст и његове социоекономске последице повећавају потенцијалне пријетње које почињу представљати стварне безбједносне ризике за КИ.¹³ Реалне су процјене да ће се учесталост и озбиљност инцидената на КИ повећавати у будућности.¹⁴ Свака држава, регион или појединачни објекат КИ одговорни су за идентификовање пријетње/и од којих покушавају да се заштите (Директива Савјета 2008/114/ЕС од 8. децембра 2008. године, за идентификацију и одређивање европске критичне инфраструктуре (ЕКИ) и процјене о потреби побољшања њихове заштите). Ефикасна идентификација ризика, пријетњи и способности одбране у одређеним секторима захтијева обострану комуникацију између власника/оператера КИ и државе, а у случају да је она проглашена за ЕКИ, онда и између држава чланица и Комисије.¹⁵ Примарна и крајња одговорност за заштиту КИ и ЕКИ је на држави чланици и власнику/оператеру тих инфраструктура.¹⁶ Иако та иницијатива ЕУ представља први важан корак ка потпуно интегрисаном приступу ЕУ, ефекти Директиве су прилично ограничени, с обзиром на то да европска критична инфраструктура оставља по страни велику већину критичне инфраструктуре која није обухваћена дефиницијом критичне инфраструктуре ЕУ и да, самим тим, остаје изван оквира Директиве. Исто тако, обавезе које намеће Директива државама чланицама ЕУ прилично су мале и највећи дио надлежности и доношење одлука у вези с европском критичном инфраструктуром остављају државама чланицама. Унутар ЕУ, јавно-приватно партнерство је развијено у тек неколико области јавног сектора, посебно у области транспорта, финансија и заштите јавних објеката.

У САД су због све веће опасности од неконвенционалних напада - терористички акти, употреба оружја за масовно уништавање, напади на критичну инфраструктуру и сајбер напади, донете предсједничке директиве (PPD) 62 и 63, које позивају на хитну акцију Владе и националне напоре Владе и индустрије да брзо осигурају континуитет и одрживост критичне инфраструктуре. Одржива политика мора рачунати на потенцијалне компромисе на нивоу компанија између ефикасности и рањивости за КИ, као и на подстицаје који потенцијално утичу на тај компромис.¹⁷

Оператер/власник има кључну одговорност за директно спровођење мјера заштите КИ, као и специфичних мјера које је подржавају. Те мере је развио оператер и потврдило регулаторно тијело или их је оно и директно дефинисало. Органи оператера задужени за заштиту морају да познају финансијске, оперативне и безбједносне утицаје одређених мјера на заштиту, а самим тим и на подјелу одговорности за мјере безбједности између оператера и других субјеката.

Један од модела сарадње је успостављање јавно-приватних одбора који ће се бавити питањима заштите критичне инфраструктуре, као једним од елемената институционализације сарадње између јавног и приватног сектора. Циљ тих одбора би био:

- стварање платформе за размјену ставова, као и рад на осјетљивим питањима везаним за заштиту критичне инфраструктуре;
- побољшање старих и развијање нових законских рјешења за заштиту критичне инфраструктуре;

13 Упоредити: В. Cornelis, *Federal Risk Inventory: Survey and Knowledge Building*, Liège, 2004.

14 P. J. Maliszewski, *Modeling Critical Vaccine Supply Location: Protecting Critical Infrastructure and Population in Central Florida*, Florida State University, College of Social Sciences, Tallahassee, 2008.

15 Директива вијећа 2008/114/ЕС од 8. децембра 2008.

16 *Ibidem*.

17 E. Michel-Kerjan, *et al.*, *The Challenge of Protecting Critical Infrastructure (Working Paper)*, доступно на: <http://opim.wharton.upenn.edu/risk/downloads/05-11-EMK.pdf>, Center for Risk Management and Decision Processes (October 2005).

– размјена мишљења и коментара актера у раној фази законодавног рада у области критичне инфраструктуре;

– организовање радионица, семинара и конференција посвећених заштити критичне инфраструктуре и

– креирање базе података стручњака о питањима везаним за критичну инфраструктуру у различитим системима - финансије, комуникације, системи телеинформационих мрежа, енергетика, системи за дистрибуцију горива и енергије.

Оперативни рад тих одбора би обухватао следеће активности:

• обезбјеђивање размјене информација између јавног и приватног сектора о пријетњама инфраструктури,

• подршка координацији акција у случају оштећења или уништења инфраструктуре,

• обезбјеђивање реалне подршке органа јавне управе (савјетовање, обука) у оквиру физичке и информационе безбједности, као и у оквиру функционисања унутрашњих механизма заштите критичне инфраструктуре и управљања кризама,

• учешће у вежбама за заштиту критичне инфраструктуре и

• стварање базе стручњака за питања која се односе на заштиту критичне инфраструктуре у различитим системима.

Јавна управа ће бити одговорна за организацију и функционисање оперативног рада. Владино тијело за координацију одржаваће радне контакте с представницима које су именовали власници/оператери и носиоци заштите инсталација и објеката критичне инфраструктуре, укључујући министарства, управе полиције, обавјештајне агенције, граничну полицију и царину, као и штаб ватрогасне службе.

ЗАКЉУЧАК

Иако имају одређене сличности и комплементарне су на много начина, агенције за спровођење закона и приватна безбједност се разликују у неким кључним аспектима. Обука полицијских службеника је знатно ригорознија од обуке припадника служби обезбјеђења. Стандарди и сертификација су захтјевнији у агенцијама за спровођење закона у односу на приватну безбједност. Наравно, агенције за спровођење закона имају законска овлашћења која далеко премашују она приватног обезбјеђења. С друге стране, приватно обезбјеђење има ресурсе да развије специјализацију изнад капацитета већине агенција за спровођење закона, нарочито у области заштите рачунарских мрежа, индустријских постројења, финансијских институција, здравствених установа, као и малопродајних објеката.

У неким аспектима линија између агенција за спровођење закона и приватне безбједности је нејасна. Многи пензионисани званичници државног и локалног нивоа долазе на положаје у приватном обезбјеђењу. Поред тога, многи службеници раде као приватно обезбјеђење у слободно вријеме. Иако имају много тога да понуде једни другима, они још нијесу сигурни једни у друге.

На примјер, у полицији:

• један дио се жали на мањак провјере прије запошљавања, затим на мањак обуке (посебно они који носе оружје), стандарда, сертификације службе обезбјеђења;

• неки виде службу обезбјеђења као појединце који су настојали да остваре каријеру у полицији, али нису успјели да дођу до важнијих позиција;

• неки виде приватно обезбјеђење као пријетњу свом делокругу рада и

• полиција углавном има мало разумијевања за широк спектар приватних безбједносних функција, способности, стручности и ресурса и због тога не цијени улогу приватног обезбјеђења.

С друге стране, у приватном обезбјеђењу:

• један дио види полицију као елитисте;

• неки осјећају да стручњаци из полиције не маре за приватно обезбјеђење све док не размишљају о послу у тој области и

• генерално, постоји доза дистанце у контактима.

Без обзира на неповјерење, у интересу обе стране је да га превазиђу и да заједно раде. Будући изазови, као што су тероризам и унутрашња безбједност, информациони криминал (компјутерски криминал и високе технологије), нове технологије у области јавне безбједности, глобализација пословања, укључујући и приватно обезбјеђење, повећаће значај сарадње између јавног и приватног сектора безбједности.

У интересу страна је да раде заједно. На примјер, агенције за спровођење закона могу припремати приватно обезбјеђење да им помаже у хитним случајевима (у многим случајевима управо припадници приватне безбједности први реагују), затим координирати напоре за очување критичне инфраструктуре (велика већина КИ је у власништву приватног сектора или је штити приватно обезбјеђење), обезбједити приватном обезбјеђењу бесплатну обуку и стицање додатних кадровских ресурса и стручности, користити специјализовано знање приватног сектора (сајбер криминал) и напредне технологије, обавештавати о инцидентима посредством радника обезбјеђења, добијати информација и смањити број позива за интервенцију.

Приватна безбједност такође може имати много користи од те сарадње. Она може да унапријед координира планове с јавним сектором у вези с евакуацијом, превозом, храном и другим ванредним питањима; добија информације у вези с пријетњама и кретањима криминала; развија међусобне односе тако да практичари знају коме да се обрате када им је потребна помоћ и када желе да дају информације; подстиче разумијевање агенција за спровођење закона за корпоративне потребе (као што је повјерљивост) и подстиче интересовање органа за спровођење закона за област приватне безбједности.

Тренутно у САД и ЕУ јавно-приватна сарадња има много облика. На подручју Балкана не постоји организација чија је основна мисија сарадња између јавног и приватног сектора безбједности. На основу анализе датих студија случаја, а с циљем успостављања ефикасне и дуготрајне сарадње за покретање таквог партнерства, потребно је предузети следеће кораке:

1) Успоставити контакте са странама чије је учешће суштински важно за партнерство – извршни директори агенција за спровођење закона и професионалци приватне безбједности.

2) Сврха партнерства је побољшање односа, размјена информација, обука и решавање конкретних проблема.

3) Идентификовати друге заинтересоване стране које треба позвати да се придруже (шири круг агенција за спровођење закона и безбједносних професионалаца и пословних људи). Одредити географско подручје које ће се покривати и дефинисати кључне ресурсе (вјештине, личне и професионалне везе, ауторитет, друге врсте услуга и финансирање) који ће организацији бити потребни и ко ће их обезбијеђивати.

4) Оформити структуру и сједиште организације. Структура, као што је раније напоменуто, може бити сложена или једноставна, формална или неформална, у зависности од локалних услова и врсте партнерства. Сједиште може бити у постојећој организацији, у некој агенцији за спровођење закона, код неког корпоративног члана или у привредној комори.

5) Израдити план дјеловања, одредити шта чланови морају да ураде да би се партнерство одржало и како могу да помогну да организација оствари своју мисију.

6) Одредити начин на који ће организација комуницирати са својим члановима у рутинским и хитним случајевима. Типична средства за комуникацију су е-пошта, интернет странице, телефон, радио, билтени и састанци.

7) Уз помоћ маркетинга креирати идентитет организације – њен лого, брошуре, видео или дигиталну презентацију, као подршку за прибављање средстава и регрутовање нових чланова.

Одбор би могао покренути низ локалних и регионалних активности, као што су:

- побољшање заједничког одговора на критичне инциденте,
- координација у заштити инфраструктуре,
- побољшање комуникације и интероперабилности података,
- обезбјеђивање и размјена информација за подршку и обавјештајних података (процедуре за одговарајућу размјену информација између актера укључених у безбједност и заштиту, посебно дијељење између државних органа и приватних субјеката),
- спречавање и истраживање високотехнолошког криминала и
- одговор на насиље на јавним окупљањима.

Користи од партнерства имали би сви: 1) агенције за спровођење закона делотворније би обављале свој традиционални посао - борба против криминалитета и додатне активности заштите националне безбједности, уз помоћ и подршку многих приватних безбједносних ресурса у заједници; 2) приватне безбједносне организације би боље спроводиле своју мисију заштите људи, имовине и информација својих компанија или клијената, служећи истовремено циљевима националне безбједности својих заједница, и 3) држава би у цјелини имала користи од повећане ефикасности агенција за спровођење закона, судова и организација приватне безбједности.

Приватне безбједносне компаније морају имати кључну улогу у успостављању и спровођењу јавно-приватних партнерстава и успостављању контаката с надлежним органима. Чврсте везе између актера безбједности треба да омогуће размјену искустава и најбољих пракси, као и разматрање питања која се тичу свих.

ЛИТЕРАТУРА

- Barnett, G. A.; Hertig, C. A.; Thibodeau, C. T., *Public relations*, in: *Protection officer training manual* (6th ed.), Butterworth-Heinemann, Boston, 1998.
- Bayley, D. H.; Shearing, C. D.; *The New Structure of Policing: Description, Beyond the Beltway: Focusing on Hometown Security*, US National Institute of Justice, Washington, 2001.
- Bayley, D. H.; Shearing, C. D.; *Description, Conceptualization and Research Agenda*, US National Institute of Justice, Washington, NCJ 187083, July 2001.
- Whitney G.; Kidwell J.; *Law Enforcement and Private Security Liaison: Partnerships for Cooperation*, York College of Pennsylvania, June 2004.
- Greene, J. R.; Seamon, T. M.; Levy, P. R.; *Merging Public and Private Security for Collective Benefit*, Philadelphia's Center City District, 1993.
- Direktiva vijeća 2008/114/EC, 8. decembar 2008.
- IACP Private Sector Liaison Committee and General Dynamics Land Systems, *Local Domestic Preparedness Planning a Year After 9/11. Report of the Executive*.
- Maliszewski, P. J.; *Modeling Critical Vaccine Supply Location: Protecting Critical Infrastructure and Population in Central Florida*, Florida State University, College of Social Sciences, Tallahassee, 2008.
- Metscher, R; *Creating partnerships with government agencies*, IFPO Article Archives, January, 2001.
- Michel-Kerjan, E., et al.; *The Challenge of Protecting Critical Infrastructure*, Working Paper, доступно на: <http://opim.wharton.upenn.edu/risk/downloads/05-11-EMK.pdf>, Center for Risk Management and Decision Processes (October 2005).
- Olschok, H.; *Private Security in Germany and the cooperation with the police*, Vortrag auf der 1. Internationalen Sicherheitskonferenz in China vom 21. bis, Wirtschaft und Politik, Shanghai, April 2002.
- Overseas Security Advisory Council (OSAC)*, доступно на: http://photos.state.gov/libraries/rwanda/177367/pdfs_001/osac_brochure_2011.pdf. (5. 5. 2015).
- Project griffin*, доступно на: <http://www.met.police.uk/projectgriffin/aims.html>

- Regulating the security industry in Germany*, доступно на: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Mercenaries/WG/Law/Germany/SurveyGermanPrivateSecurity.pdf> (4. 5. 2015).
- Safety & Society* (CS3). Center for Security, University of Massachusetts, Lowell, CoESS, доступно на: www.coess.eu (8. 5. 2015).
- Seamon, T.; *IACP's Private Sector Liaison Committee: Partners in Public Security for Collective Benefit*, Philadelphia's Center City District", 1993.
- Connors, E., et al., *Operation Cooperation: Guidelines for partnerships between law enforcement and private security organizations*, US Department of Justice, Washington, 2000.
- Cornelis, B.; *Federal Risk Inventory, Survey and Knowledge Building*, SPIRAL, Liège, 2004.
- Cunningham, W. C.; *U.S. Private Security Trends*, Amelia Island, Florida: Hallcrest Dallas/North Texas Regional Law Enforcement and Private Security Program (LEAPS), Dialogue on Public/Private Sector Critical Incident Issues. Paper by Michigan State University.

PARTNERSHIP BETWEEN THE PRIVATE AND PUBLIC SECURITY SECTORS

Marjan Marjanovic, criminology specialist
Security Guard Montenegro, Podgorica

Abstract: Global security has changed. These changes require from states not only to concentrate on the defense from the immediate threats or criminal activity, but rather to focus on preventive security measures as a necessity. With the increase in the provision of public services provided by the private operators, the boundaries between public institutions and private entities/corporations, become blurred in certain areas of public services. One of the key elements for effective and comprehensive protection is the cooperation between the public and the private sectors. Development of clear rules and procedures between civil services and carriers of protection is an important element of cooperation. The paper will present the modalities, advantages and disadvantages of cooperation projects between public and private sectors from the USA, Great Britain and the EU, so that with certain modifications those could be used as best practice, and implement in our region.

Keywords: public security sector, private security sector, private/public partnership.